

Onderzoek Praktijktest in het kader van Leerzorg

In opdracht van de Vlaamse Regering,
Departement Onderwijs en Vorming

Bijlage bij powerpoint persvoorstelling 28012009

Prof. Dr. Jo Lebeer & Prof. Dr. Elke Struyf (Universiteit Antwerpen)
Marijke Wilssens (Arteveldehogeschool Gent)
promotoren

Anneleen Denys, Dr. Benedikte Timbremont, Hugo Van de Veire (Vrij CLB Regio Gent)
Dr. Sven de Maeyer, Instituut voor Onderwijs- & Informatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen
Renaat De Mynck, Daniël Du Seuil, Pieter Pauwels (Arteveldehogeschool Gent)

Antwerpen - Gent, december 2008

Glossarium

LEERZORGNIVEAUS

Leerzorgniveau I

Een leerling wordt ingeschaald op leezorgniveau I:

- * tenzij er aanwijzingen zijn om hem/haar op een ander leezorgniveau in te schalen;
- * en wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, blijkt dat preventie, differentiatie en/of remediëring volstaan als didactische maatregelen om het gemeenschappelijk curriculum te kunnen volgen.

Leerzorgniveau II

Een leerling wordt ingeschaald op leezorgniveau II:

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met de preventieve zorg, het differentiëren en remediëren op leezorgniveau I alleen, een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * EN wanneer er bijkomend nood is aan compenserende en/of dispenserende maatregelen om het gemeenschappelijke curriculum te kunnen volgen en/of aan het toevoegen van doelstellingen om de leerplandoelstellingen te bereiken.

Leerzorgniveau III

De leerling wordt in geschaald op leezorgniveau III

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met de zorg op leezorgniveau I en II een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * en wanneer voor één of meer leergebieden/vakken of onderdelen van leergebieden/vakken er nood is aan het werken op basis van een individueel curriculum;
- * en wanneer de leerling secundair onderwijs op basis van het individueel curriculum een opleiding kan volgen gericht op een tewerkstelling in het gewoon arbeidscircuit of een opleiding gericht op tewerkstelling in een werksmilieu waar ondersteuning voorzien is;
- * en wanneer een orthopedagogische, orthodidactische en therapeutische benadering noodzakelijk is om onderwijsdoelstellingen te bereiken.

Leerzorgniveau IV

De leerling wordt ingeschaald op leezorgniveau IV:

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met het aanbod van leezorgniveau I tot en met III een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * EN wanneer er nood is aan intense orthopedagogische, orthodidactische en therapeutische interventies en verzorging omwille van zeer ernstige en/of meervoudige problemen, beperkingen van de leerling die zich uiteten op één of meerdere domeinen van het functioneren;
- * EN wanneer er sprake is van een andere verhouding van lestijden onderwijskundige ondersteuning en uren (para)medische en therapeutische begeleiding in vergelijking met leezorgniveau III;
- * wanneer de problematiek en de behoefte aan therapie en verzorging een opvang in een gespecialiseerde onderwijssetting noodzakelijk¹ maakt zowel op het vlak van infrastructuur, een aangepaste materiële omgeving als omkadering;
- * wanneer de leerling secundair onderwijs op basis van het individuele curriculum een studierichting kan volgen gericht op het aanvatten van vervolgonderwijs of tewerkstelling in het gewone arbeidscircuit of een opleiding gericht op tewerkstelling in het gewoon arbeidscircuit of een opleiding gericht op tewerkstelling in een werksmilieu waar ondersteuning voorzien is of een opleiding gericht op participatie in een woon- of werkomgeving waar ondersteuning voorzien is.

Leerzorgniveau V

- * wanneer medische, psychiatrische of residentiële opvang of begeleiding in een voorziening niet toelaat dat de leerling voltijds aanwezig kan zijn in een onderwijsvoorziening;
- * EN wanneer de leerling behoefte heeft aan een individueel of geïndividualiseerd aanbod verstrekt in de thuissituatie of in een residentiële setting.

¹ Dit is de definitie zoals ze in de conceptnota "Leezorg" van 30 maart 2007 staat. In een latere memorie van toelichting is hier een nuance aangebracht: Leerzorgniveau IV betekent niet dat kinderen automatisch verwezen worden naar een school voor buitengewoon onderwijs. Gewone scholen kunnen ze nog altijd (vrijwillig) opnemen en zullen over dezelfde middelen kunnen beschikken als leezorgniveau IV in buitengewoon onderwijs

CLUSTERS

Cluster 1

Een leerling behoort tot cluster 1 tenzij hij/zij in een andere cluster is ingeschaald.

Cluster 2

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 2 wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een stoornis of beperking en hoofdzakelijk tot uiting komen bij het verwerven van schoolse kennis en vaardigheden.

Cluster 3

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 3 wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een stoornis of beperking op één of meerdere domeinen van het functioneren (verstandelijk, motorisch, zintuiglijk). De participatieproblemen stellen zich ook buiten de onderwijscontext en zijn meestal vastgesteld voor de start van het leerproces, met uitzondering van later verworven stoornissen.

Cluster 4

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 4 wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een gedrags- of emotionele stoornis of van een pervasieve ontwikkelingsstoornis én voornamelijk tot uiting komen op het gebied van de sociale interactie. Het betreft een stoornis die op basis van DSM-IV-TR of ICD-10 is vastgesteld.

DOELGROEPEN

Doelgroep A Leerlingen met een licht verstandelijke beperking

Leerlingen met een licht verstandelijke beperking zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) significante beperkingen hebben in het intellectueel functioneren, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde intelligentietest die twee à drie standaarddeviaties onder het gemiddelde prestatieniveau ligt van de normgroep van leeftijdgenoten (een totaal IQ tussen 50-55 en 70, rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval);

(2) en daarmee gepaard gaand eveneens significante beperkingen hebben in het sociaal aanpassingsgedrag, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor sociaal aanpassingsgedrag, die twee à drie standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdgenoten. Sociaal aanpassingsgedrag verwijst naar verschillende soorten van vaardigheden die een kind of jongere nodig heeft om in het dagelijkse leven te kunnen functioneren en om zich te kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden;

(3) én de functioneringsproblemen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar;

(4) en het besluit "licht verstandelijke beperking" wordt genomen na een periode van procesdiagnostiek (geen eenmalige momentopname).

Doelgroep B Leerlingen met een leerstoornis

Leerlingen met een leerstoornis zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) er is een ernstige achterstand (score beneden pc10) voor het vaardigheidsniveau van technisch lezen, spellen of rekenen ten aanzien van een relevante vergelijkingsgroep. De leerling presteert significant lager dan wat gevraagd wordt van het individu, gegeven diens leeftijd en omstandigheden. Onder 'omstandigheden' wordt een situatie verstaan waarin de persoon zijn schoolse vaardigheden functioneel moet toepassen (achterstandscriterium);

(2) en de achterstand, in kaart gebracht door metingen op twee momenten, blijft bestaan ook wanneer voorzien is in een periode van adequate remediërende instructie en oefening van minstens 3 tot 6 maanden (criterium van didactische resistentie);

(3) én er is geen afdoende alternatieve verklaring voor de ernstige achterstand en de didactische resistentie (exclusiviteitscriterium).

Doelgroep X

Er is op basis van multidisciplinaire diagnostiek een stoornis of beperking vastgesteld die tot uiting komt in het verwerven van schoolse kennis en vaardigheden en niet behoort tot doelgroep A of B.

Doelgroep C**leerlingen met een matig, ernstig of diep verstandelijke beperking**

Leerlingen met een matig, ernstig of diep verstandelijke beperking zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) significante beperkingen hebben in het intellectueel functioneren, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde intelligentietest die meer dan drie standaarddeviaties onder het gemiddelde prestatieniveau ligt van de normgroep van leeftijdgenoten (een totaal IQ lager dan 50-55, rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval);

(2) en daarmee gepaard gaand eveneens significante beperkingen hebben in het sociaal aanpassingsgedrag, wat op basis van psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor sociaal aanpassingsgedrag, die minstens drie standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdgenoten. Sociaal aanpassingsgedrag verwijst naar verschillende soorten van vaardigheden die een kind of jongere nodig heeft om in het dagelijkse leven te kunnen functioneren en om zich te kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden;

(3) én de functioneringsproblemen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar;

(4) en het besluit "matig, ernstig of diep verstandelijke beperking" wordt genomen na een periode van procesdiagnostiek (geen eenmalige momentopname)

Doelgroep D**Leerlingen met een motorische beperking**

Leerlingen met een motorische beperking zijn leerlingen bij wie op basis van specifiek medische diagnostiek, een uitval wordt vastgesteld in de neuro-musculoskeletale en bewegingsgerelateerde functies:

(1) de functies van gewrichten en beenderen;

(2) of de spierfuncties (spierkracht, tonus en uithoudingsvermogen) met gedeeltelijke of volledige uitval van:

- bovenste of onderste lidmaat/ledematen;

- eenzijdig links, eenzijdig rechts of tweezijdig;

- romp;

- overige.

(3) of de bewegingsfuncties;

(4) of een door medische diagnostiek geobjectiverde problematiek met weerslag op het bewegingsgerelateerde functioneren die niet terug te brengen is tot de criteria (1) t/m (3) maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.

Doelgroep E: Leerlingen met een visuele beperking

Leerlingen met een visuele beperking zijn leerlingen bij wie op basis van specifieke oogheelkundige diagnostiek een gezichtsstoornis werd vastgesteld die beantwoordt aan minstens één van de volgende criteria:

- (1) een optimaal gecorrigeerde gezichtsscherpte kleiner dan of gelijk aan 3/10 voor het beste oog;*
- (2) of één of meer gezichtsvelddefecten die meer dan 50% van de centrale zone van 30° beslaan of die het gezichtsveld concentrisch verkleinen tot minder dan 20°;*
- (3) of een volledige altitudinale hemianopsie, een oftalmoplegie, een oculomotorische apraxie of een oscillopsie;*
- (4) of een ernstige gezichtsstoornis die voortvloeit uit een geobjectiverde cerebrale pathologie (CVI);*
- (5) of een door een oogarts geobjectiverde visuele problematiek die niet terug te brengen is tot de criteria (1) t/m (4) maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.*

Doelgroep F: Leerlingen met een auditieve beperking

Leerlingen met een auditieve beperking zijn leerlingen die, op basis van een audiologisch onderzoek door een NKO-arts, beantwoorden aan één van de volgende criteria:

- (1) een gemiddeld gehoorverlies voor de frequenties 500, 1000 en 2000 Hz (Fletcher index) van 40 dB of meer voor het beste oor zonder correctie;*
- (2) of, indien de Fletcher index minder dan 40dB bedraagt, een foneemscore van 80 % of minder bij de spraakaudiometrie met CVC woorden bij 70 dB SPL.*
- (3) of een door een NKO-arts geobjectiverde auditieve problematiek die niet terug te brengen is tot de criteria (1) of (2) maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.*

Doelgroep Y

Er is op basis van multidisciplinaire diagnostiek een stoornis of beperking vastgesteld op één of meerdere domeinen van het functioneren (verstandelijk, motorisch en zintuiglijk) die ook tot uiting komt buiten de onderwijscontext en niet behoort tot doelgroep C, D, E of F.

Bijvoorbeeld: een stoornis op het gebied van spraak en taalontwikkeling die ook een impact heeft op het functioneren buiten de onderwijscontext (STOS).

Doelgroep G: Leerlingen met een gedrags- of emotionele stoornis

Leerlingen met een gedrags- of emotionele stoornis zijn leerlingen bij wie op basis van gespecialiseerde multidisciplinaire diagnostiek met inbegrip van psychiatrisch onderzoek één van de volgende problematieken wordt vastgesteld:

- (1) een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit (ADHD);*
- (2) een oppositionele-opstandige gedragsstoornis;*
- (3) de gedragsstoornis in enge zin ('conduct disorder');*
- (4) een angst- en stemmingsstoornis.*

Doelgroep H

Leerlingen met een pervasieve ontwikkelingsstoornis

Leerlingen met een pervasieve ontwikkelingsstoornis zijn leerlingen bij wie op basis van gespecialiseerde multidisciplinaire diagnostiek met inbegrip van psychiatrisch onderzoek één van de volgende problematieken wordt vastgesteld²:

(1) de autistische stoornis;

(2) het syndroom van Asperger;

(3) een pervasieve ontwikkelingsstoornis niet-anders-omschreven.

Doelgroep Z

Er is op basis van multidisciplinaire diagnostiek een gedrags- of emotionele stoornis of beperking vastgesteld die voornamelijk tot uiting komt op het gebied van de sociale interactie en niet behoort tot doelgroep G of H.

² Het syndroom van Rett en de desintegratiestoornis van de kinderleeftijd behoren in internationale classificatiesystemen ook tot de pervasieve ontwikkelingsstoornissen. Omdat deze stoornissen steeds gepaard gaan met een matig – diep verstandelijke beperking behoren deze leerlingen tot cluster 3.